

Spis treści

Przedmowa	IX
Wykaz skrótów	XVII
Wykaz literatury	XXIII
Część I. Komentarz praktyczny z orzecnictwem	1
Rozdział 1. Pojęcie bezstronności sędziego w polskim systemie prawa	7
1. Pojęcie bezstronności sędziego	7
2. Bezstronność a niezależność sądów i niezawisłość sędziowska	16
3. Wybór orzecznictwa	35
Rozdział 2. Gwarancje ustrojowe bezstronności sędziego	42
1. Uwagi wprowadzające	42
2. Konstytucyjne gwarancje bezstronności sędziowskiej	45
2.1. Uwagi wstępne	45
2.2. Znaczenie art. 45 Konstytucji RP w ochronie sędziowskiej bezstronności	46
2.3. Jawność postępowania	47
2.4. Powoływanie sędziów przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa	48
2.5. Nieusuwalność i nieprzenoszalność sędziów	50
2.6. Powoływanie sędziów na czas nieoznaczony	51
2.7. Niepołączalność stanowisk	52
2.8. Immunitet sędziowski	52
2.9. Apolityczność sędziów	54
2.10. Wynagrodzenie odpowiadające godności urzędu ...	55
2.11. Kontrola instancyjna orzeczeń	58
3. Inne ustawowe gwarancje bezstronności	59
4. Wybór orzecznictwa	86

Rozdział 3. Gwarancje procesowe bezstronności sędziego	96
1. Uwagi wprowadzające	96
2. Bezstronność a wybrane naczelné zasady dotyczące postępowania cywilnego	103
2.1. Uwagi wstępne	103
2.2. Zasada równości stron	104
2.3. Zasada kontradiktoryjności	106
2.4. Zasada dyspozycyjności	107
2.5. Zasada bezpośredniości	110
2.6. Zasada ustności	113
3. Bezstronność a zasada swobodnej oceny dowodów jako zasada konstrukcyjna postępowania cywilnego	114
4. Bezstronność a wybrane naczelné zasady dotyczące organizacji i funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości .	116
4.1. Zasada jawności	116
4.2. Zasada kolegialności orzekania	121
4.3. Zasada instancyjności postępowania	123
5. Przegląd orzecznictwa	125
Rozdział 4. Wyłączenie sędziego z mocy ustawy	127
1. Uwagi wprowadzające	127
2. Podział przesłanek wyłączenia sędziego z mocy ustawy .	131
3. Pojęcie wyłączenia sędziego w sprawie	134
4. Wyłączenie ze względu na przedmiot procesu	135
4.1. Wyłączenie sędziego w sprawach, w których jest stroną lub pozostaje ze stroną w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy oddziałuje na jego prawa lub obowiązki	135
4.2. Wyłączenie sędziego w sprawach, w których był lub jest jeszcze pełnomocnikiem albo był radcą prawnym jednej ze stron	147
4.3. Wyłączenie sędziego w sprawach, w których w instancji niższej brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia	149
4.4. Pojęcie udziału w wydaniu zaskarżonego orzeczenia	151
4.5. Pozostałe przypadki wcześniejszego orzekania w sprawach stron obecnego sporu i podejmowania czynności w sprawie, nieobjęte hipotezą art. 48 § 1 pkt 5 KPC	158

4.6. Wyłączenie sędziego związane z badaniem ważności aktu prawnego z jego udziałem sporządzonego lub przez niego rozpoznawanego	163
4.7. Wyłączenie sędziego związane z jego wcześniejszym udziałem w sprawie w charakterze prokuratora	165
4.8. Wyłączenie sędziego, który brał udział w wydaniu prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem, w sprawach o odszkodowanie z tytułu szkody nim wyrządzonej	169
5. Bezwzględne przyczyny wyłączenia sędziego związane z jego stosunkiem do sprawy, poza katalogiem z art. 48 § 1 KPC	171
5.1. Wyłączenie sędziego, który brał udział w wydaniu orzeczenia objętego skargą o wznowienie, od orzekania co do tej skargi (art. 48 § 3 KPC) a wyłączenie sędziego, którego udziału lub zachowania w procesie poprzednim dotyczy skarga o wznowienie (art. 413 KPC)	171
5.2. Wyłączenie sędziego, który wydał orzeczenie uchylone w toku instancji	176
6. Przyczyny wyłączenia ze względu na osobę sędziego	184
6.1. Uwagi wstępne	184
6.2. Wyłączenie sędziego w sprawach jego małżonka, krewnych i powinowatych	184
6.3. Wyłączenie sędziego w sprawach osób związanych z nim stosunkiem przysposobienia, opieki i kurateli .	188
7. Problem zupełności katalogu bezwzględnych przyczyn wyłączenia sędziego. Wnioski	189
7.1. Uwagi wstępne	189
7.2. Pozostawanie ze stroną, jej pełnomocnikiem lub przedstawicielem ustawowym w związku konkubenckim lub wspólnym pożyciu. Związek małżeński sędziego z pełnomocnikiem strony	190
7.3. Sędzia, który poznał istotne okoliczności sprawy poza procesem	192
7.4. Problem sędziego, który występował w sprawie w charakterze biegłego lub tłumacza	195
8. Przegląd orzecznictwa	196

Rozdział 5. Wyłączenie sędziego, którego bezstronność w sprawie może budzić wątpliwości	241
1. Uwagi wprowadzające	241
2. Problem stosunku osobistego sędziego i strony (jej przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika) jako zasadniczej przesłanki powątpiewania w bezstronność sędziego	245
3. Przyczyny wątpliwości wobec bezstronności sędziego „podejrzanego o stronniczość”	251
3.1. Uwagi ogólne	251
3.2. Stosunek sędziego do stron	256
3.3. Stosunki służbowe sędziego	261
3.4. Szczególna podstawa wyłączenia sędziego w postaci dobra wymiaru sprawiedliwości	270
3.5. Stosunki sędziów z profesjonalnymi pełnomocnikami stron	272
3.6. Problem małżeństw sędziowsko-adwokackich (radcowskich) w świetle standardów obiektywnej bezstronności	274
3.7. Znaczenie subiektywnego przekonania strony o potrzebie wyłączenia sędziego w świetle art. 49 KPC	285
4. Sytuacje „wątpliwe” na tle powodów usprawiedliwiających wyłączenie sędziego podejrzanego o brak bezstronności .	286
4.1. Prowadzenie procesu z uchybieniem przepisów postępowania oraz naruszeniem praw stron do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie	286
4.2. Stosunek sędziego „do sprawy” na tle art. 49 KPC	291
4.3. Prezentowanie w toku procesu określonego poglądu prawnego	293
4.4. Sytuacja zagrożenia bezstronności sędziego z powodu dodatkowego zatrudnienia: sędzia – pracownik naukowy	297
5. Problem aktywności sądu na tle art. 49 KPC	301
6. Wnioski	311
7. Przegląd orzecznictwa	314
Rozdział 6. Postępowanie w przedmiocie wyłączenia sędziego	336
1. Uwagi wprowadzające	336

2. Tryb wyłączenia sędziego	337
2.1. Pojęcie strony w kontekście wniosku o wyłączenie sędziego	337
2.2. Wniosek o wyłączenie sędziego	338
2.3. Uprawdopodobnienie przyczyn wyłączenia	342
2.4. Termin zgłoszenia wniosku o wyłączenie sędziego ...	345
2.5. Czynności niecierpiące zwłoki	348
2.6. Obowiązek sędziego zawiadomienia o istniejącej podstawie wyłączenia i wstrzymania się od udziału w sprawie	354
2.7. Sędziowskie zawiadomienie o podstawie wyłączenia a wyjaśnienia wobec złożonego przez stronę wniosku o wyłączenie	360
3. Rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego	365
3.1. Uwagi ogólne	365
3.2. Sąd orzekający w przedmiocie wyłączenia i jego skład	366
3.3. Pojęcie sądu przełożonego	367
3.4. Problem zaskarżalności orzeczeń oddalających wniosek o wyłączenie sędziego wydawanych przez sąd II instancji	370
4. Odrzucenie wniosku o wyłączenie sędziego	374
4.1. Uwagi ogólne	374
4.2. Problem oczywistej bezzasadności wniosku o wyłączenie sędziego jako podstawy jego odrzucenia. Wniosek oczywiście bezzasadny jako pierwszy wniosek w sprawie	375
4.3. Wniosek „oparty na tych samych okolicznościach” jako podstawa odmowy merytorycznego rozpoznania żądania wyłączenia sędziego	379
4.4. Skład sądu orzekającego w sytuacji złożenia wniosku ponownego – opartego na tych samych okolicznościach, co poprzedni	382
4.5. Problem odpowiedniego stosowania art. 51 KPC do wniosków podlegających odrzuceniu	387
4.6. Wniosek o „wyłączenie sądu”	390
4.7. Problem zaskarżalności orzeczenia o odrzuceniu wniosku o wyłączenie sędziego	394
5. Przegląd orzecznictwa	395

Rozdział 7. Wybrane przypadki wyłączenia innych podmiotów w procesie cywilnym	403
1. Uwagi wprowadzające	403
2. Wyłączenie ławnika	405
3. Wyłączenie referendarza sądowego	406
4. Wyłączenie prokuratora i innych podmiotów działających na prawach prokuratora	416
5. Problem przynależności komornika sądowego do „innych organów sądowych” oraz szczególne zasady wyłączenia komornika	420
6. Przegląd orzecznictwa	435
Rozdział 8. Uwagi podsumowujące i <i>de lege ferenda</i>	437
-§	
Część II. Wzory pism procesowych i orzeczeń	449
1. Wniosek powoda o wyłączenie sędziego z mocy ustawy	451
2. Wniosek pozwanego o wyłączenie sędziego	453
3. Wniosek powoda o wyłączenie sędziego	455
4. Postanowienie sądu o oddaleniu wniosku o wyłączenie sędziego	457
5. Zażalenie na postanowienie sądu oddalające wniosek o wyłączenie sędziego	461
Indeks	467